

JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI

N.Saidkulov

Guliston davlat pedagogika instituti dotsenti

Annotatsiya: ushbu maqola barqarorlik, jamiyat barqarorligi va unga ta'sir e'tuvchi omillarga bag'ishlangan. Umuman olganda, barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'llari, dunyo hamjamiyati va xalqaro maydondagi o'rnimizni mustahkamlash, erishgan yutuqlarimiz bilan birga tezkorlik bilan istiqbolda hal qilishimiz kerak bo'lgan muhim masalalar haqida ham so'z boradi.

Kalit so'zlar: barqarorlik, jamiyat barqarorligi, "Ozodlik", "Tenglik" va "Birdamlik"

Barqarorlik, tinchlik hayot uchun eng muhim jihat ekan, jamiyat, davlat xavfsizligi siyosatida xalq fikri, orzu-intilishini inobatga olishi zarur. Hukumat bu siyosatni belgilashda xavfsizlik bilan bog'liq hech bir omilga bee'tibor bo'la olmaydi. Demak, xalq saylagan vakillar hukumat va xavfsizlik sektori va jamiyat barqarorligini ta'minlash bilan yaqindan ishlashi zarur. Biroq, bir maqsad yo'lida harakat qilinsa-da, ularning vazifasi bir-biridan tubdan farq qiladi.

Bugungi globalashuv jarayonlari butun insoniyat, yer yuzidagi barcha xalqlar va millatlar taraqqiyoti uchun, ayniqsa, mustaqil hayotga endigina kirib kelayotgan yosh avlod uchun misli ko'rilmagan imkoniyatlar yaratib berayotganini hech kim inkor eta olmaydi.

BMT Bosh Assambleyasi tomonidan iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik masalalarga oid 2030-yilga qadar barqaror rivojlanishning o'ziga xos harakatlar rejasi tasdiqlangani ma'lum. Ushbu barqaror rivojlanish maqsadlari inson hayoti, yashash tarzi va turmush darajasini yaxshilashga qaratilgani bilan ahamiyatlidir. Barqaror rivojlanish maqsadlarini O'zbekistonda amalga oshirish davri mamlakatda 2017-2021 yillarga mo'ljallangan Harakatlar strategiyasi, 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi hamda 2023-2030-yillarga mo'ljallangan "O'zbekiston-2030" strategiyasi asosida olib borilayotgan keng qamrovli islohotlarga mos keladi.

Harakatlar strategiyasining 5 ta yo'nalishi, Taraqqiyot strategiyasining 7 ta yo'nalishi va "O'zbekiston-2030" strategiyasining 5 ta yo'nalishi global maqsadlar bilan hamohangligi xalqaro hamjamiyat tomonidan keng e'tirof etilgan. Bu borada mamlakatimiz har doim xalqaro huquqning umume'tirof etilgan prinsiplari va normalariga o'zining sodiqligini namoyon etib kelgan.

O'zbekiston Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda ham o'zining qat'iy tarafdor ekanligini bir necha marotaba ma'lum qilgan. Eng asosiysi, Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida muhim tashabbuslarni ilgari surgan.

2018-yilda Vazirlar Mahkamasining "2030-yilgacha bo'lgan davrda barqaror rivojlanish sohasidagi milliy maqsad va vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori qabul qilingan. Bunda 17 ta global maqsadlarning 16 tasi qabul qilingan. 2018-yilda Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish bo'yicha 125 ta indikator, ya'ni maqsadli ko'rsatkichlar qabul qilingan bo'lsa, bugunga kelib, ularning soni 200 dan ortdi.

Parlament tomonidan har bitta vazifa va indikatorlar alohida nazoratga olinib, Parlament komissiyasining majlislarida ushbu maqsadli ko'rsatkichlar bo'yicha erishilgan natijalar muhokama qilib borilmoqda.

Prezidentimiz ilk marotaba BMT Bosh Assambleyasining 75-sessiyasida minbarda turib, davlat tilida nutq so'zladi va xalqaro hamjamiyat oldiga tezkorlik bilan hal etilishi lozim bo'lgan muhim masalalarni, takliflarni va tashabbuslarni ilgari surdi.

Prezidentimizning shu va boshqa tashabbuslari parlament, hukumat, fuqarolik jamiyati institutlari, ekspert-olimlar, biznes hamda OAV vakillari tomonidan keng muhokama qilindi. Muhokamalardan so'ng, Oliy Majlis palatalari tomonidan Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda parlamentlararo global hamkorlik mavzusida xalqaro forum o'tkazish taklifini bildirildi. Bu taklif qo'llab-quvvatlandi va 2021-yil davlat dasturida o'z aksini topdi.

Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda bevosita butun dunyo mamlakatlari parlamentlari sa'y-harakatini birlashtirish va hamkorlik aloqalarini muvofiqlashtirishga qaratilgan bu darajadagi juda katta tadbir hali birorta mamlakatda o'tkazilmagan.

Birinchi bo'lib, O'zbekiston ushbu tashabbus bilan chiqdi. Barcha parlamentlar O'zbekistonning ushbu tashabbusini qo'llab-quvvatladi. Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida juda ko'plab ishlar qilindi, tashkiliy-huquqiy asoslar mustahkamlandi.

Bu borada Hukumat tomonidan olib borilayotgan barcha ishlarni muvofiqlashtirish maqsadida Bosh vazir o'rinbosari rahbarligida Muvofiqlashtiruvchi kengash tuzildi. Hukumat tomonidan olib borilayotgan ishlar ustidan parlament nazoratini ta'minlash maqsadida ikki palata rahbarligida Parlament komissiyasi tuzildi.

Mamlakatimizda barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish borasida olib borilayotgan islohotlar xalqaro reyting tashkilotlari tomonidan ham baholanib kelinmoqda. Xususan, Germaniyaning Bertelsman jamg'armasi tomonidan olib boriladigan Barqaror rivojlanish maqsadlari reytingida 193 ta mamlakat orasida O'zbekiston 66-o'rinni egallagan.

Umuman olganda, barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida amalga oshirgan ishlarimiz juda ko'p. Endi bularning barchasini dunyo hamjamiyatiga ko'rsatishimiz, xalqaro maydondagi o'rnimizni mustahkamlashimiz zarur. Albatta, erishgan yutuqlarimiz bilan birga tezkorlik bilan istiqbolda hal qilishimiz kerak bo'lgan muhim masalalar ham bor. Barqaror rivojlanish sohasida mamlakatimizda erishilgan yutuqlar hamda tashabbuslar dunyo hamjamiyati bilan muhokama qilinib, targ'ib etiladi va shu orqali O'zbekistonning xalqaro maydondagi imiji mustahkamlanadi. Darhaqiqat, tarixdan ma'lumki, mamlakat barqarorligini ta'minlanishi, uning xalqaro maydondagi mavqeini, o'rnini belgilab beradi. Shu bois, XX asrda inson hayoti uchun muhim ahamiyatga ega muhim iqtisodiy, madaniy, fan va texnika yutuqlaridan daromad olish bilan birga, sanoatlashtirish va urbanizatsiya jarayonlari natijasida yuzaga kelgan ma'naviy-axloqiy, ijtimoiy-psixologik tanazzul va inson hayotiga global ijtimoiy-ekologik muammolarni keltirib chiqardi. Xuddi o'sha payt yunon-rim, yahudiy-xristian qadriyatlari asosida shakllangan G'arb sivilizatsiyasining so'nggi 500 yili sayyoraviy darajaga chiqdi. Boshqa madaniyatlarning yillik hukmronligi va "G'arblashuv" jarayoni natijasida sivilizatsiyalarning gomogenlashuvi, standartlashish va yo'q bo'lib ketish xavfi ham yuzaga keldi. Bu XX asrda geosiyosiy darajadagi mafkuralar o'rtasidagi madaniyatlararo va sivilizatsiyalararo to'qnashuvlarga olib keldi. Shunday qilib, turli xil to'qnashuvlar madaniyatlar va sivilizatsiyalarning teng huquqli hamkorligi va ularning tinch-totuv yashashiga to'sqinlik qildi. Buzg'unchi tendensiyalar, butun dunyodagi olimlar va iqtisodiy sohalardagi siyosatchilar - insoniyatni ushbu tahdidlardan himoya qilish nazariyalarini izlashga harakat qildi. Natijada, etnos va millatlar hamda madaniyat va sivilizatsiyalarning tinch-totuv rivojlanishini ta'minlash maqsadida "Barqaror rivojlanish", "Inson Taraqqiyot konsepsiyasi", "Bizning umumiy kelajagimiz", "XXI asr kun tartibi" kabi dastur va tushunchalar, nazariya va qarashlar shakllandi. "Bu barcha dastur va tushunchalarning asosiy tamoyili sayyorada inson hayotining davom etishini ta'minlash, ijtimoiy-ekologik vaziyatni yaxshilash, madaniyatlar va sivilizatsiyalarning birgalikda yashashi, hamkorligi va o'zaro muloqotini tashkil etish, manfaatlar muvozanati va kuchlar muvozanatiga asoslangan ko'p qutbli sivilizatsiyalarning tinch-totuv rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Bundan tashqari "Ozodlik", "Tenglik" va "Birdamlik" g'oyalari amalga oshirish va sayyoraviy axloq sifatida qabul qilish kun tartibiga qo'yildi. XXI asrda qurilayotgan "Bizning umumiy kelajagimiz" – "Dunyo birdamlik bilan yaratilgan" madaniyat formulasiga asoslangan va sivilizatsiyalarning uyg'un birligi rivojlanishiga turtki bo'lmoqda¹". Darhaqiqat, insoniyatning birdan-bir maqsadi "Ozodlik", "Tenglik" va "Birdamlik" g'oyalari asosida birlashish va o'sha birlik yo'lida barcha hayrli say-harakatlarni safarbar etish va o'zidan keyingi avlod uchun munosib meros qoldirish eng ustuvor vazifa bo'lishi zarur. Shundagina barqaror rivojlanish, barqaror taraqqiyot ta'minlanishiga xizmat qilishi mumkin.

¹ Hüseyinov S. Davamlı insan inkişafının strateji istiqamətləri. Bakı, "Adiloğlu" nəşriyyatı, 2003, 264. səh. s.25.

Dunyoda, jamiyatda barqororlikni ta'minlashga avvalo barcha ma'suldir. Barcha insonlar jamiyat barqororligini ta'minlash uchun birdek kurashsa, birdek qayg'ursa haqiqatdan reallikda barqororlik ta'minlanishiga zamin yaratilgan bo'ladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Акрамкулович, С. Н. . (2023). ЖАМИЯТ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ БАРҚАРОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ЁШЛАР СИЁСИЙ МАДАНИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ. *Miasto Przyszłości*, 36, 455–460.
2. Саидкулов Нуриддин Акрамкулович.. (2023). ЖАМИЯТ БАРҚАРОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИНИНГ ЎРНИ. *Actual Problems in Higher Education in the Era of Globalization: International Scientific and Practical Conference*, 48–53.
3. Saidkulov , N. (2023). INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 3(11), 169–174. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/23849>
4. Saidkulov, N. (2023). INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 3(11), 169-174.
5. Akramkulovich Nuriddin Saidkulov. (2023). PROBLEMS OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN ENSURING THE STABILITY OF SOCIETY. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 3(11), 233–241. <https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume03Issue11-25>
6. Akramkulovich, S. N. (2024). HUMAN CAPITAL AND ITS ROLE IN THE DEVELOPMENT OF SOCIETY. *IQRO INDEXING*, 8(1).
7. Sheraliyevich, K. O., Akramkulovich, S. N., Narzullayevich, R. N., Xazratkulovich, Y. X., Odilovich, Y. O., & Alikul o'g'li, S. A. (2024). The Role of Studying the History of Irrigated Farming Culture in the Work of Yahya Ghulomov. *NATURALISTA CAMPANO*, 28(1), 1735-1740.
8. Saidkulov, N. A. (2024). THE ROLE OF THE EDUCATIONAL SYSTEM IN THE DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITA. *Academic research in educational sciences*, 5(TSUE Conference 1), 66-70.
9. Akramkulovich, S. N. (2024). THEORIES OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT. *Science and innovation*, 3(Special Issue 24), 829-832.